

СИЛАБУС КУРСУ

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ»

Освітній ступінь: третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма: «Початкова освіта»
Кількість кредитів: 5 (150 год.)
Рік підготовки: 2, семестр 4
Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять: понеділок, 13.45–16.40, ауд. 331
Консультації: середа, 14.00–15.00, ауд. 308а
Мова навчання: українська

Керівник курсу

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і
методики початкової та дошкільної освіти

Кодлюк Ярослава Петрівна

Контактна інформація: YP.Kodliuk@gmail.com + 38 097 3926136

Опис дисципліни

Метою вивчення курсу *«Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті»* є зінтегрувати і поглибити знання аспірантів про підручник як модель цілісного процесу навчання; ознайомити їх з доступними методами аналізу й оцінювання цього виду навчальної літератури; сформувати вміння працювати з книгою.

Актуальність цього авторського курсу очевидна: в умовах варіативної навчальної літератури важливо підготувати майбутніх учителів початкової школи до свідомого вибору підручників і навчальних посібників, зокрема ознайомити їх із азами теорії шкільного підручника – функції, структура, психологічні основи побудови навчальної книги, технологічність підручника, методи аналізу й оцінювання цього виду навчальної літератури, підручники варіативні та альтернативні тощо; вчити аналізувати підручники за різними критеріями – за структурою і функціями, за технологічністю, підходи до аналізу альтернативних підручників тощо. Окремий аспект цієї навчальної дисципліни – організація роботи з підручником у початковій школі, а також формування в молодших школярів ключової компетентності «навчання впродовж життя» (уміння вчитися). Змістове наповнення курсу готує майбутніх педагогів до свідомого засвоєння методик окремих навчальних предметів.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
0/4	<i>Тема 1. З історії створення шкільного підручника.</i>	Знати основних теоретиків навчальних книг, найважливіші віхи вітчизняного підручникотворення, етапи підручникотворення в галузі початкової освіти України, сучасний стан підручникотворення в Україні.	Питання, тестові завдання
4/4	<i>Тема 2. Підручник для початкової школи як модель процесу навчання.</i>	Розуміти сутність понять «шкільний підручник», «технологічність підручника»; знати найважливіші характеристики навчальної книги, психологічні основи побудови підручника; розрізняти поняття «варіативні підручники» та «альтернативні підручники»; знати класифікацію підручників за змістом освіти.	Питання, тестові завдання
4/4	<i>Тема 3. Функції підручника.</i>	Усвідомлювати поняття «функції підручника»; знати систему функцій шкільного підручника; мати уявлення про провідні функції; вміти характеризувати провідні функції підручників для школи першого ступеня, здійснювати аналіз	Питання, тестові завдання, аналіз підручників за провідними функціями

		підручників за провідними функціями – інформаційною, розвивальною, виховною та мотиваційною.	
6/6	Тема 4. Структура підручника.	Знати модель структури підручника, запропоновану Д. Д. Зуєвим: текст та позатекстові компоненти; вміти класифікувати тексти за різними ознаками; знати підходи до класифікації навчальних завдань і вправ підручника; знати класифікацію ілюстративного матеріалу підручника та вміти визначати види ілюстрацій; знати компоненти апарату орієнтування підручника.	Питання, тестові завдання, аналіз підручників за структурними компонентами
2/6	Тема 5. Аналіз і оцінювання шкільних підручників.	Знати критерії та методи оцінювання навчальної книги; розуміти основні положення структурно-функціонального підходу до аналізу підручника; вміти використовувати основні методики аналізу шкільного підручника: вміти здійснювати комплексний аналіз підручників для початкової школи.	Питання, тестові завдання, аналіз підручників для початкової школи за різними критеріями

2/4	<i>Тема 6. Організація роботи з підручником на уроках у початковій школі.</i>	Розуміти теоретичні основи роботи з підручником як методу навчання; знати види роботи з підручником; вміти організовувати роботу з кожним зі структурних компонентів навчальної книги.	Питання, тестові завдання, моделювання на матеріалі підручників різних видів роботи з текстом та позатекстовими компонентами
2/2	<i>Тема 7. Формування в молодших школярів уміння працювати з підручником.</i>	Знати структурні компоненти вміння працювати з підручником, поетапність формування в учнів початкової школи вміння працювати з підручником; вміти формувати в молодших школярів уміння працювати з основними структурними компонентами підручника.	Питання, тестові завдання, моделювання на матеріалі підручників різних видів роботи з метою формування в молодших школярів уміння працювати з підручником.

Літературні джерела

1. Граник Г. Г. Когда книга учит / Г. Г. Граник, С. М. Бондаренко, Л. А. Концева. – М. : Педагогика, 1988. – 192 с.
2. Грицевский И. М. От учебника – к творческому замыслу урока / И. М. Грицевский, С. Э. Грицевская. – М. : Просвещение, 1990. – 207 с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти / Постанова Кабінету Міністрів України №87 від 21 лютого 2018 року [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>
4. Жерар Ф.-М. Як розробляти та оцінювати шкільні підручники / Ф.-М. Жерар, К. Роеж'єр; пер. з франц. М. Марченко. – К. : «К . І . С .», 2001. – 352 с.
5. Занков Л. В. Некоторые вопросы теории учебника для начальных классов / Л. В. Занков // Проблемы школьного учебника. – М. : Просвещение, 1978. – Вып. 6. – С. 34–45.
6. Зуев Д. Д. Школьный учебник / Д. Д. Зуев. – М. : Педагогика, 1983. – 240 с.
7. Кодлюк Я. Звідки книжка до нас прийшла / Я. Кодлюк, Г. Одинцова // Всесвітня література в сучасній школі. – 2013. – № 9. – С. 45–49, 60.
8. Кодлюк Я. Звідки книжка до нас прийшла: мовознавча розповідь / Я. Кодлюк, Г. Одинцова // Перша вчителька. – 2012. – № 3–4. – С. 62–65.
9. Кодлюк Я. Інновації у змісті підручників для початкової школи / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2017. – № 12. – С. 42–46.
10. Кодлюк Я. П. Ключові компетентності у змісті підручників для початкової школи / Я. П. Кодлюк // Проблеми сучасного підручника. – 2016. – Вип.. 17. – С. 182–191.
11. Кодлюк Я. П. Концептуальні основи побудови підручника для початкової школи / Я. П. Кодлюк // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / ред.. кол.: гол. ред.. – О. М. Топузов. – К. : Педагогічна думка, 2014. – Вип. 14. – С. 284–292.
12. Кодлюк Я. П. Підручник для початкової школи: дидактико-методичний аспект : навчально-методичний посібник / Я. П. Кодлюк. – 2-е вид., переробл. і доп. – Тернопіль : Вектор, 2016. – 116 с.
13. Кодлюк Я. П. Підручник як засіб формування чуттєвого досвіду молодших школярів / Я. П. Кодлюк, І. В. Бойда // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Серія : Педагогіка і психологія). – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2009. – Вип. 28. – С. 334–340.
14. Кодлюк Я. П. Робота з підручником на уроках у початковій школі / Я. П. Кодлюк, О. Я. Янченко; за ред. О. Я. Савченко. – К. : Наш час, 2009. – 104 с.
15. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті : підруч. для магістрантів та студ. пед. ф-тів / Я. П. Кодлюк. – К. : інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. – 368 с.
16. Кодлюк Я. П. Технологічність підручника для початкової школи / Я. П.

- Кодлюк, М. В. Самотіс // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / ред. кол.; наук. ред. – О. М. Топузов. – К. : Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – С. 432–438.
17. Кодлюк Я. Технологія аналізу підручника для початкової школи / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2015. – № 2. – С. 8–10.
 18. Кодлюк Я. Теоретичні основи побудови підручника для початкової школи: структурний підхід / Я. Кодлюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету (Серія : Педагогіка). – 2008. – № 6. – С. 73–77.
 19. Кодлюк Я. Технологія організації роботи з підручником у початковій школі / Я. Кодлюк // Перша вчителька. – 2012. – № 2. – С. 68–71.
 20. Концепція нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf>
 20. Корнієнко С. М. Батьківські збори у початковій школі / С. М. Корнієнко, Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. – 152 с.
 21. Проблемы школьного учебника: XX век: Итоги / сост. Д. Д. Зуев; под ред. Д. Д. Зуева. – М. : Просвещение, 2004. – 384 с.
 22. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика / В. Г. Редько. – К. : Генеза, 2012. – 224 с.
 23. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти / О. Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К. : Богданова А. М., 2009. – 226 с.
 24. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
 25. Савченко О. Я. Організація роботи учнів з підручником / О. Я. Савченко, Я. П. Кодлюк // Навчання і виховання учнів 2 класу : методичний посібник для вчителів / упор. О. Я. Савченко. – К. : вид-во «Початкова школа», 2003. – С. 109–124.
 26. Середа Л. П. На допомогу авторам навчальної літератури / Л. П. Середа, В. С. Павленко; за ред. В. С. Павленка. – К. : Вища школа, 2001. – 79 с.
 27. Уман А. И. Учебные задания и процесс обучения / А. И. Уман. – М. : Педагогика, 1989. – 56 с.
 28. Хребтова Н. Р. Мотиваційна спрямованість підручників для початкової школи / Н. Р. Хребтова. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. – 116 с.
 29. Шабалина З. П. Учебник в руках учителя / З. П. Шабалина // Начальная школа. – 1989. – № 10–11. – С. 57–61.
 30. Янченко О. Особливості формування уміння молодших школярів працювати з підручником / О. Янченко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету (Серія : Педагогіка). – 2003. – № 3. – С. 3–10.
 31. Янченко О. Формування у молодших школярів уміння працювати з позатекстовими компонентами підручника / О. Янченко // Початкова школа. – 2005. – № 7. – С. 10–14.

Політика оцінювання

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт заборонено. Індивідуальні завдання перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями (не більше 20%).

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Усне опитування, виконання тестових завдань	25
Змістовий модуль 2. Усне опитування, виконання тестових завдань	10
Змістовий модуль 3. Усне опитування, виконання тестових завдань, виконання завдань практичного спрямування	20
ІНДЗ	15
Підсумкове тестування	30